

KOMME I GANG MED
THE MASTER GENEALOGIST (TMG)

versjon 2 - 25.3.2005

Utarbeidet av Håkon Wahl, Lillestrøm haakwahl@online.no
Supplert av Torleif Haugødegård, Hamar tha@tha.no www.tha.no

Denne beskrivelsen er beregnet for deg som er ny som bruker av TMG og skal hjelpe deg til raskt å ta i bruk de mest elementære funksjoner og moduler i programmet.

Det er tatt med noen få enkle forslag til hvordan du kan forholde deg til behandling av slektsdata generelt. Dersom du har erfaring fra andre slektsprogrammer, er ikke dette nytt for deg.

Du er sikkert ivrig etter å starte registreringen av dine egne data. **Ikke gjør det!**

Dette fordi

- det er viktig at du har grunnleggende kjennskap til hvilken utforming det du legger inn i TMG får når du lager utskrifter/rapporter.
- TMG kan tilpasses individuelt av den enkelte bruker på svært mange områder. Da kan du senere oppleve at noe av det du først har gjort, vil du velge å gjøre på en annen måte, og mye av jobben må gjøres om igjen. Altså bortkastet tid og energi.
- du vil her få noen tips til mulige løsninger og om forhold du bør ta stilling til for å få et resultat du vil være fornøyd med også etter å ha blitt bedre kjent med TMG.

I TMG kan du legge inn slektsdataene dine på samme måte som du fyller ut et skjema. Fyll ut feltene slik du tror det skal være. Men like lite som et skjema oppleves som en velskrevet roman, like lite vil antakelig dine utskrifter ligne på en underholdende slektshistorie. Derfor er det viktig at du raskt lærer de mest elementære reglene, og dersom du ønsker det, lager dine egne tilpasninger.

Denne beskrivelsen er laget til TMG versjon 6.0 som ble utgitt 22.12.2004. Det henvises til de norske menyene, og derfor er også henvisninger gjort til den norske brukerhåndboka – TMG Brukerhåndbok. Henvisninger dit blir gjort til kapittelets nummer, for eksempel 5.1.5 (som da vil være "Kopiere person" på s. 135). Mer informasjon om TMGs versjoner og håndboka finnes her: www.tha.no

I denne versjonen av TMG er ikke alt 100% oversatt til norsk enda, slik at noen få uttrykk forekommer på engelsk.

Det er ikke meningen å gjenta her, eller å være en erstatning for, det som er beskrevet i Brukerhåndboka. Her skal vi legge ut på en liten "reise" i TMG for å gi et raskt overblikk.

Når du er ferdig med ”reisen”, anbefales du å undersøke de forskjellige valg i TMG for å bli bedre kjent. Ikke minst anbefales du å undersøke og prøve ut **demoprojektene** (to versjoner av den norske kongeslekta og et amerikansk finnes på www.tha.no) og foreta eksperimenter med dem, før du gir deg i kast med eget prosjekt. Det er også klokt å definere et **testprosjekt** med få data der alle slags eksperimenter kan gjøres uten fare for egne originaldata.

For at det som beskrives nedenfor skal bli gjenkjennelig gjennom hele beskrivelsen, er det en fordel at de gitte eksemplene følges.

Men, la oss komme i gang på vår reise, og god tur!

Eksempel på brukerdefinert vindusoppsett for kongeslektprosjektet:

The screenshot shows the 'The Master Genealogist' software interface with a custom window layout. The main window displays details for a person named Harald V (1937-). The interface is divided into several panes:

- Project Explorer (Prosjektutforskeren):** A tree view on the left showing a hierarchy of names and dates, such as Harald V (1937-), Hjørdis BØRSHOL (76), Haakon HARALDSEN (29) (1921-), etc.
- Details (Detaljer):** A central pane showing personal information for Harald V (1937-), including name, birth date, and a photograph.
- Family (Familie):** A table showing relationships with parents Olav V (5) (1903-1991) and Märtha (7) (1901-1954).
- Children (Barn):** A table listing children: Sidsel (21.02.1937), Perleveie (03.1960), Ektasliap (29.08.1968), Datter-til (22.09.1971), Sønn-Bio (20.07.1973), and Wine (02.07.2003).
- Siblings (Søsken):** A table listing siblings: Ragnhild (9) (born 1930) and Astold (10) (born 1932).
- Flags (Flagg):** A table listing various flags and their values, such as SEX (M), LIVING (?), BIRTH ORDER (?), etc.

Eksempelet viser 6 vinduer åpne samtidig:
Prosjektutforskeren, Detaljer, Bilde, Barn, Søsken, Flagg

PROSJEKT

Når du senere skal åpne ditt eget prosjekt (2.1.1), får du en ypperlig veiledning hvor du starter med å registrere deg selv. Det er ikke utgangspunktet i øvelsen her, så du skal gjøre noen andre valg.

Åpne et nytt prosjekt.

Denne gangen velger du **Fil** → **Nytt prosjekt** → **Filnavn = KOMME I GANG** → **Vil du lukke gjeldende prosjekt?: Ja** → **Du har laget et nytt prosjekt. Hva vil du gjøre med det?: Dataregistrering** → **Nå kommer Veiviseren opp, men velg nå: Avbryt.**

Da er du klar til å ta de første registreringene i dette øvingsprosjektet.

(TMG lagrer som standard nye prosjekt i filmappe "projects", men du kan velge en hvilken som helst mappe på disken, se side 13.)

KILDE

En god regel er at en opplysning aldri registreres uten at kilden (5.2.8 og 5.2.2.5) oppgis, altså hvor informasjonen kommer fra.

Det er praktisk å registrere kilden først, for å kunne knytte den til informasjonen samtidig som de registreres.

Kilden i vårt eksempel er slektsboken

"Per, Pål og andre slektninger" skrevet i 1952 av *Otto Paulsen*.

For å registrere den, velg:

Verktøy → **Kilderegister** → **Legg til** → **Kildetype: Book (Authored)**¹ → **Velg** og legg inn bokens tittel i feltene "Forkortelse" og "Title", *Otto Paulsen* i "Author" og 1952 i "Publish Date". Her kunne det vært med mer informasjon, men vi vil videre. Velg **OK** → **Lukk**.

¹Kildemalene og tilhørende variabler er fortsatt på engelsk i versjon 6.00

PERSONDATA

Fra slektsboken du nå har lagt inn i kilderegisteret, fremgår følgende på side 68:

Johannes Andreassen Haugen, født 25/8/1843, Haugen, Gjerdrum, Akersbus. Død 1/7/1899 Nyheim, gnr. 67, bnr. 118, Gjerdrum, Akersbus. Han var da registrert med navnet Johannes Andreassen Holter.

Hadde Johannes kommet fra gården *Asplund*, hadde sikkert navnet i ungdommen vært *Johannes Andreassen Asplund*. Noen steder vil han være registrert som bare *Johannes Andreassen*.

Du står nå foran et viktig valg for hvordan du vil bygge opp ditt eget prosjekt:

Hvilke datafelter skal benyttes til navnet? Dette har bl.a. betydning når du skal søke etter personer. Du bør helst velge den løsning du vil ha før du starter med prosjektet ditt, for - som nevnt tidligere - å unngå tidkrevende korrigeringer i ettertid.

Registrere følgende (så tar vi litt debatt etterpå):

Legg til → Legg til person → Mann.

(En snarvei er ikonet med et menneske med + ved foten)

GivenName¹: Johannes Andreassen
Surname¹: Holter
Fødsel – Date¹: 25/8/1843
Detail¹: Haugen
County¹: Gjerdrum
State¹: Akershus
Død – Date¹: 1/7/1899
Detail¹: Nyheim 67/118
County¹: Gjerdrum
State¹: Akershus

¹ Datafeltnavn for personnavn o.a. er fortsatt på engelsk i versjon 6.00, dette kan endres av brukeren ved å definere en egen navnestil (4.6.6).

Ved første gangs registrering av en person er dette bildet standard. Det er selvsagt mulig å legge til flere opplysninger. Akkurat det skal du øve deg på litt senere.

Her er vinduet "Legg til person" under utfylling:

The screenshot shows a window titled "Legg til person" with a header bar containing "Id : 6", "SEX M", and "Referanse :". Below the header is a table with columns "Type", "Felt", "Verdi", and a grid of columns labeled "1", "2", "D", "S", "M". The table contains data for "Navnevariant", "Fødsel", and "Død".

Type	Felt	Verdi	1	2	D	S	M	
Navnevariant	Title							
	GivenName	Johannes Andreassen						
	Surname	Holter						
	Suffix							
Fødsel	Date	25 Aug 1843						
	Addressee							
	Detail	Haugen						
	City							
	County	Gjerdrun						
	State	Akershus						
	Country							
	Postal							
Død	Date	1/7/1899						
	Addressee							
	Detail							
	City							
	County							
	State							

Below the table is a section for "Ingen kildereferanser" with a plus icon and a text input field. At the bottom are buttons for "Oppsett", "OK", "Avbryt", and "Hjelp".

Datoen inntastet som 1/7/1899 blir automatisk omformet til din valgte datovisningsstandard, her dd Mmm åååå (1 Jul 1899).

Klikke på + i skjermbildet, nede til venstre →Klikke på kikkerten for "Kilde" →Markér kilden (her er det enda bare en kilde) →Velg og skriv deretter 68 (som er sidenummeret) i Kildereferansedetalj →OK →OK →Ja.

Navn; sortering og søkemuligheter

At Johannes også benyttet etternavnet Haugen, registrerer du ved å velge

Legg til →Navnevarianter og registrere kun **Surname = Haugen →OK.**

For valget **Legg til →Navnevarianter** vil du se at det står CTRL+V. Dersom du er ny som databruker, gjøres oppmerksom på at dette betyr at du i stedet for å benytte musen og velge **Legg til →Navnevarianter**, kan bruke Ctrl-tasten som **holdes** nede og at du så trykker bokstaven V. Dette er mye raskere og mindre belastende for arm, nakke og skuldre.

Nå kan du klikke på "**Søkeliste**" (kikkerten) og studere hvordan navnet fremkommer – og legge merke til de feltene som vises. Dette er i **Enkel Søkeliste** (4.4 og 7.1.4).

En annen innstilling:

Velg Fil →Innstillinger →Lister →Utvidet Søkeliste →OK.

Åpne Søkelisten igjen. Her er det langt flere opplysninger.

Sett så innstillingen tilbake til Enkel Søkeliste:

Velg Fil →Innstillinger →Lister →Enkel Søkeliste →OK.

I begge disse søkelistene kan du bl.a. sortere på fornavn (GivenName) og etternavn (Surname), men f.eks. ikke på FarsMellomnavn (PreSurname).

Et alternativ ved registrering av personnavn er:

Fornavn: *Johannes*

Etternavn: *Andreassen* (altså legge farsnavnet i etternavnsfeltet)

Navnevariant, Etternavn: *Haugen*

Navnevariant, Etternavn: *Holter*

Fordelen her er at du kan søke i søkelistene på alle aktuelle etternavn i søkekriteriet etternavn. Ulempen er det utseende utskrifter får samt at det krever mer arbeide.

Andreassen kunne ha vært registrert i FarsMellomnavn (PreSurname), men som allerede nevnt, kan du da ikke søke/sortere på *Andreassen* i søkelistene. (Det er mulig å filtrere søkelistene på FarsMellomnavn (PreSurname), men dette kan du lære seinere).

Det er derfor praktisk å benytte samme løsning som du allerede har registrert i denne øvelsen:

Fornavn: *Johannes Andreassen*

Etternavn: *Holter*

Navnevariant, Etternavn: *Haugen*

Dersom du nå i **Søkelisten** setter sortering på **fornavn**, vil du finne frem til ønsket person Johannes. Ved sortering på **etternavn** finner du samme Johannes via både Holter og Hau-

gen. Dette får du enda ikke noen stor opplevelse av med bare en person registrert, men dette vil endre seg når du kommer i gang med ditt eget prosjekt.

Uansett hvilken løsning du velger – vær konsekvent.

Registrering av dato

Dato er angitt som 25/8/1843. Dette er skrevet slik med hensikt. Dersom du benytter nummertastaturet på et eksternt tastatur, behøver du ikke benytte punktum for å skille dag.måned.år. Benytt ”/” over 8-tallet. Tidsbesparende!

Kildeinformasjon

Du har allerede registrert kilde på de data du har lagt inn. Dersom du nå dobbeltklikker på en av hendelsene i Detaljvinduet – se mer under 4.2.3 - (Navnevariant, Fødsel, Død) vil du se kildereferansen. Flott!

I Detaljvinduet får du også informasjon om det er notat og/eller kilde knyttet til hendelser. Til høyre for hendelsen vil det være en hake under ”M” dersom notatfeltet er benyttet og hake under ”K” dersom kilde(r) er tilknyttet hendelsen.

Kopi av del av skjermen med Johannes registrert, legg merke til Navnevariant HAUGEN og haker for kilde i kolonne K:

KOMME I GANG__PJC - The Master Genealogist

File Rediger Vis Legg til Internett Rapport Vindu Verktøy Hjelp

Åpne Gå til nr Søke Forrige Legg til person Søk på Internett Fdagbok Mmedia DNA P. utforsk Detaljer Flagg

Detaljer

Person Familie Tre

Type	Navn	Type	Verdi
Navn	Johannes Andreassen HOLTER (1) (1843-1899)	Referanse	
Far		Barn	0
Mor-Bio		Soundex	H436

Type	Dato	Navn/Sted	M	K
Navnevariant		HAUGEN		
* Fødsel	25 aug 1843	Haugen, Gjerdrum, Akershus		✓
* Død	01 jul 1899	Nyheim 67/118, Gjerdrum, Akershus		✓

Egendefinert hendelse

Nå blir det spennende!

Som standard har ikke TMG 6.0 en hendelse for **eiendom**. Siden vi som slektsforskere skal tilbake i tiden og de eller fleste i landet da hadde sitt liv knyttet til landsbygda, kan det være av interesse å få med informasjon om eiendommen hvor de holdt til. I bygdebøker og folketellinger er dette vesentlige informasjonen og også søkekriterier. Derfor skal du nå lage din egen hendelse som får betegnelsen ”Eiendom”.

Klikk Verktøy →Hendelsestypeliste →Legg til.

Du ser nå tre faner, **Generelt**, **Roller** og **setninger** og **Annet**. Disse skal alle tilpasses, men velg først riktig **Hendelsesgruppe** →**Annen hendelse**.

Velg så **Generelt** →**Etikett** = *Eiendom – kjøpte* (eller *Eiendom kjøp*)

Forkortelse = *eie*

Roller og setninger →**Rolle** →**Principal** →

Setningsstruktur for mann = *[P] <|og [PO] > kjøpte <[D]> <[L]> <[M]>*

Kjønn, Minimum alder og Maksimum alder = **Vilkårlig**

Annet →**GEDCOM eksport som** → **1 EVEN 2 Eiendom – kjøpte** →**OK**→**Lukk**.

Du har nå laget en hendelse som passer for å registrere når en eiendom ble kjøpt. Det vil nok forekomme at dette er ukjent. Da kan du, dersom du senere finner behov for det, lage en tilsvarende hendelse ”Eiendom – eide” som benyttes på et tidspunkt det foreligger opplysninger om at vedkommende var eier. Tilsvarende en hendelse for ”Eiendom – bygslet”.

Først må du se på produktet ditt. Velg

Legg til →**Legg til hendelse** →**E** (eventuelt markere Eiendom – kjøpte) og i bildets høyre del vil du se informasjonene du nettopp registrerte →**Lukk**.

Hendelsestypeliste med nydefinerte hendelse Eiendom-kjøpte:

The screenshot shows a software window titled "Liste over hendelsestyper" (List of event types). The window has a light blue header and a white background. On the left side, there is a list of event types, with "Eiendom - kjøpte" selected and highlighted in green. Below the list are two checkboxes: "Vis SDH-hendelsestyper" (unchecked) and "Vis deaktiverte hendelsestyper" (checked). On the right side, there are several input fields and buttons. The "Filter" field is set to "Alle grupper". The "Type" field is set to "Brukerdefinert". The "Hend. gruppe" field is set to "Annen hendelse". The "Forkortelse" field contains "eie.". The "GEDCOM" field contains "EVEN". To the right of these fields are buttons for "Legg til", "Rediger", "Slett", "Kopier", and "Oversette". Below these fields are two text areas: "Setning:" containing "[P] <|og [PO] > kjøpte <[D]> <[L]> [M] >" and "Vitnesetning:" containing "[W] witnessed the New Tag of [P] <and [PO]> <[D]> <[L]>". At the bottom of the window are three buttons: "Velg", "Lukk", and "Hjelp".

Legge til hendelse

Fra slektsboken leser vi:

Johannes kjøpte Nyheim, gnr. 67, bnr. 118, Gjerdrum, Akershus den 10/11/1875 for 1.500 kroner.

Dette registrerer du slik (og benytter din nyopprettede hendelse):

Legg til → Legge til hendelse → E (event. Markere Eiendom – kjøpte) → **Velg**
→ **Dato** = 10/11/1875. Marker nå feltet **Detail** og trykk **F2 → Ja**.

Under **Søk** skriver du *Nyheim* (enda har du bare dette stedet registrert)

→ **stedet markeres → OK**.

I notatfeltet skriver du: *for 1.500 kroner* → **velg +** ved feltet **kildereferanse → F3 → OK**
→ **Ja → OK**.

Nå var det viktige ting som skjedde:

1. Du valgte et tidligere registrert sted uten å skrive det om igjen
2. Videre er det nå garantert at stedet er skrevet nøyaktig likt begge ganger. Dersom det skrives på en litt annen måte, for eksempel med et ekstra mellomrom, vil stedet fremkomme flere ganger i stedsnavnregisteret. Det opptar dataplass og forhindrer deg i å sammenholde informasjon.
3. Du benyttet F3 ved valg av kildereferanse. TMG husker de siste valgene du har gjort siden siste oppstart, og dersom du registrere flere opplysninger fra samme kilde, er dette en tidsbesparende løsning. En påminnelse: Selv om du henter opplysningene fra samme kilde - her Book/bok, kan det være at det i feltet Kildereferansedetalj må korrigeres – at for eksempel opplysningen står på en annen side i boken.

Stedsnavnregister (og litt om kilde igjen)

Du ble bedt om å registrere *Nyheim, gnr. 67, bnr. 118* som *Nyheim 67/118*. Du kan selvsagt velge din egen utforming. Dette er forslag til en rask løsning.

Videre er det viktig at du ikke setter gnr/bnr foran navnet. Da blir det svært vanskelig å søke i et stort prosjekt.

Velg **Verktøy → Stedsnavnregister** og du kan studere resultatet.

Dersom du markerer et av stedene og velger **Hendelser**, vil du se de personene og deres hendelser som er registrert på det enkelte sted.

Dersom du markerer et av stedene og velger **Rediger**, kan du foreta endringer.

ADVARSEL: Endringer du foretar her vil gjelde alle de personer som fremkommer under Hendelser (se ovenfor).

Avslutt Stedsnavnregisteret.

SETNINGER I RAPPORTER

Selv om du (enda) ikke har planer om å lage slektsbok, er det viktig at det du registrerer, kommer frem i rapporter på en god lesbar måte. Dette skal berøres mer grundig nedenfor, men nå er det på tide å se hvordan det utførte arbeide så langt tar seg ut.

Under ”**Rapporter**” er det mye å velge i. Det kan du utforske senere. En rask løsning for å teste tekstutformingen på den enkelte person er å trykke ”Forhåndsvisning av fortellende personrapport” (ikonet til venstre på skjermen med lupe på noen tynne linjer). Dersom du ikke finner dette ikonet, gjør følgende:

Vis → Verktøylinjer og markere Rapporter.

Her ser du alt som så langt er registrert, også hvor gammel Johannes ble. Er ikke resultatet vakkert?

At han kjøpte eiendommen for 1.500, fremkommer som en naturlig setning. Dette skyldes måten du registrerte dette i notatfeltet.

Lukk rapporten ved å benytte den svarte firkanten i verktøylinjen eller krysset i øverste høyre hjørne.

Du kan gjøre et eksperiment:

I detaljvinduet klikker du på hendelsen eiendom og i notatfeltet erstatter du ”for 1.500 kroner” med ”kjøpesum 1.500 kroner”. Se på rapporten igjen, og du vil se at flyten i setningen ikke lenger er særlig god. Det er bedre å legge inn opplysningen slik du gjorde først.

MER OM HENDELSER

Fra slektsboken:

Johannes døde etter å ha fått et tre over seg under arbeide i skogen. Etter dette gjennomgikk han to operasjoner som ble ansett som vellykkede, men to dager etter at han kom hjem fra sykehuset fikk han blodpropp og livet sto ikke til å redde.

Denne informasjonen skal du nå få med. Først gjør du det på en måte hvor resultatet ikke blir så bra, og deretter kommer et noe bedre forslag.

I detaljvinduet dobbeltklikker du hendelsen **Død** og legger inn informasjonen fra slektsboken i **Notatfeltet** – uten punktum til slutt. Dette ordner TMG selv.

Se på ”**Forhåndsvisning av fortellende personrapport**”. Her fremkommer ikke opplysningene i kronologisk rekkefølge, og slik vil du sikkert ikke ha det.

Et bedre forslag:

Fjerne setningen fra notatfeltet i død-hendelsen.

Velge **F4 → N** og bla deg frem til og marker **Notat → Velg** (et bedre valg her er å dobbeltklikke Notat) skriv følgende inn i notatfeltet: *fikk et tre over seg under arbeide i skogen. Etter dette gjennomgikk Johannes to operasjoner som ble ansett som vellykkede, men to dager etter at han kom hjem fikk han blodpropp og livet sto ikke til å redde* → **registrer kilden** → **OK**.

Det er praktisk å endre litt på setningen siden du allerede har registrert dødsdato og –sted.

Se ”Forhåndsvisning av fortellende personrapport” og vurder resultatet – enda ikke fornøyd?

Sortering

Idet du ikke la inn dato for hendelsen, har TMG plassert notatet som første hendelse, sogar før Johannes ble født.

Da skal avsløres enda en flott løsning i TMG. I **Detaljvinduet** dobbeltklikker du på hendelsen du sist registrerte, og du er tilbake i det bildet du forlot. Feltet **Dato** lar du stå tomt (denne datoen fremkommer i rapporter). Gå til feltet **Sorteringsdato**. (Hvis dette feltet ikke er synlig, gå til **Fil** → **Innstillinger** → **Programinnstillinger** → **Dataregistrering** og velg → **Dataregistreringsmodus** → **Avansert**). Denne hendelsen skal du ha plassert som den siste før opplysningene om når Johannes døde. Det var 1/7/1899. skriv derfor -1/7/1899 (- betyr her ”før”, og + gir ”etter” som resultat). Sorteringsdato fremkommer ikke i rapporter, men ved hjelp av denne plasseres hendelsen der du selv vil ha den.

Se ”Forhåndsvisning av fortellende personrapport” igjen!

I slektsboken vår står det videre:

Johannes ble gravlagt ved Gjerdrum kirke.

Før du registrerer dette, kan du vurdere hvordan dette skal angis. Dåp, konfirmasjon og ekteskapsinngåelse foregår i kirken og det er vel ikke tvil om at Gjerdrum kirke da er riktig stedangivelse. Når det gjelder hvor vedkommende er gravlagt, vil du kanskje, av flere grunner, angi kirkegården. I dette eksemplet velger du det siste og fremgangsmåten er:

Ctrl+U (det samme som **Legg til** → **Begravelse**) → (dato vet du ikke, så her kan du legge inn *etter dødsdato* i Sorteringsdato) +1/7/1899 → *Gjerdrum kirkegård* i **Detail** → plasser markøren i feltet **County** → **F2** → **Enter** → markere *Gjerdrum* → **Klikk OK** → **Legg til ny kildereferanse** → **F3** → **OK** → **Ja** → **OK**.

Se gjerne på ”Forhåndsvisning av fortellende personrapport” igjen.

Dersom du åpner hendelsen **Begravelse** og klikker **Setning**, vil du se:

[P] ble gravlagt <[D]> <[L]> . <[M]>

[M] står til slutt og betyr at det du skriver i notatfeltet kommer etter øvrig informasjon på denne hendelsen. Da prøver du det også: velg **Avbryt** for å komme ut av bildet **Setningsstrukturer** og i notatfeltet skriver du (uten punktum til slutt): *Johannes sitt gravsted var tett inntil kirkens østre hjørne.*

Dette er kanskje ikke ofte benyttet informasjon, men det illustrerer hvordan setningsstrukturen i TMG fungerer.

En liten oppsummering av erfaringer fra det siste som er gjennomgått:

- Hendelser hvor dato er ukjent eller at det ikke passer at dato skal fremkomme i rapporter, plasserer du ved hjelp av sorteringsdato. Det forekommer f. eks. ofte at

det på registreringstidspunktet er ukjent når et par giftet seg. En mulighet er da å legge inn sorteringsdato før fødsel av første felles barn.

- For at det du skriver i notatfeltet skal få en utforming i rapporter som gir et flytende språk, må du kjenne til TMG's setningsoppbygging. Den siste setningen du registrerte, begynner slik: "*fikk et tre over seg.*" I "**Forhåndsvisning av fortellende personrapport**" står det at "**Han** *fikk et tre over seg.*" Dersom du dobbeltklikker på **Notat** i **Detaljvinduet** igjen og klikker **Setning** (nederst til venstre) vil du se [P] < |og [PO]> [M] <[D]> <[L]>. Det er denne oppbyggingen som bestemmer hvordan utskriften skal formes. [P] gir i dette tilfellet "Han".

Du kan benytte de hendelser med tilhørende oppbygging av setninger som TMG inneholder. Da gjelder det bare å bli kjent med hvordan du utformer dine notater slik at de fremkommer i et rimelig språk i rapporter.

Dersom du vil ha tilpasset setningene i rapporter mer etter eget ønske, gir TMG deg virkelig muligheten. Setningsoppbyggingen i hendelser kan du tilpasse og du kan lage nye hendelser. Dette krever en mer inngående fordyppelse for å få et vellykket resultat, men for den interesserte er det en god investering.

VARSKU: Konsekvensene av å lage nye hendelser må nøye vurderes; bl.a. må hendelsene tilpasses GEDCOM – filformatet for datautveksling med andre slektsprogrammer.

LEGG TIL FLERE PERSONER

Av den omtalte slektsbok, side 69, fremgår:

Johannes Andreassen giftet seg 1/1/1870 med Edvarda Julie Pedersdatter, f. 30/3/1846 i Eidsvoll. Hennes foreldre: ekteparet Peder og Gurianna Hestli.

Johannes og Edvarda hadde sønnen Hans Holter, f. 5/2/1871.

Registrere ektefellen:

Velg **Legg til** → **Hustru/partner** → **GivenName** = *Edvarda Julie Pedersdatter* (noen velger å skrive "-dtr" i stedet for "-datter" fullt ut – men husk å være konsekvent, det gir enklere søking i prosjektet) → og legg videre inn de øvrige oppgitte data:

- Eidsvoll er i Akershus, som du har registrert tidligere, og det er ikke nødvendig å skrive dette igjen i feltet **State** (du husker kanskje metoden: **F2** → **Enter** → markere Akershus → **Enter**)
- ikke glem at informasjonen nå står på side 69 og få med dette i kildeinformasjonen

Nå får du spørsmål om du skal gi bruden ektefellens etternavn. I dette tilfellet velger du "**Ja**". TMG er som standard innstilt slik at dette spørsmålet stilles, men du kan kople ut dette seinere, se **Fil** → **Innstillinger** → **Spørsmål**.

Enda en løsning å vurdere og et valg å foreta:

Du kan gjøre som foreslått her:

Fornavn: Edvarda Julie Pedersdatter

eller:

Fornavn: Edvarda Julie

Etternavn: Pedersdatter

I det første tilfellet må du sortere på fornavn i Søkelisten for å finne damen. Igjen – huske å være konsekvent med det valget du tar.

Registrere Edvardas foreldre:

- Ha Edvarda som fokuspersion i Detaljvinduet og registrere faren f.eks. ved å klikke på person-knappen.
- Edvarda vil nå ligge i barnevinduet. Dobbeltklikk på navnet hennes og få henne som fokuspersion i detaljvinduet igjen.
- Registrere mora.

Her er det noen forhold å ta hensyn til:

- Alderen til foreldrene er ukjent. Du kan la være å fylle ut fødselsdato. Men – det kan være greit når du senere kanskje har flere med samme navn at du kan se omtrent når de levde. Dersom du går ut fra at foreldrene var eldre enn 18 år da Edvarda ble født, kan – 1828 eller ca 1828 benyttes i feltet for fødsel.
- Du kjenner ikke pikenavnet til Gurianna, så du registrerer henne bare med fornavn. Du får automatisk spørsmål om du vil gi henne etternavnet Hestli som gift.
- Når Peder og Edvarda giftet seg er også ukjent. Her kan – 30/3/1846 (før datterens fødsel) benyttes som Sorteringsdato.

Registrere sønnen Hans:

- Ha en av foreldrene som fokuspersion i detaljvinduet – for eksempel moren og legg til sønn. Du vil da automatisk få spørsmål om du vil velge morens ektefelle som far.

KNYTTE SAMMEN PERSONER

Du har nå registrert nye personer ved å legge til forelder-barn. Nå skal du knytte slektskap mellom personer som allerede er registrert i prosjektet.

Utfør følgende:

Velg **Legg til** → **Legg til ny person** → **Ikke i slekt** → **Kvinne** og registrere:

Aase Johannesdatter f. 8/8/1873 i Gjerdrum

Dette har du fra den samme slektsboken, side 142.

Du finner senere ut at denne Aase er datter til Johannes og Edvarda.

Alle personer i TMG får et fortløpende Id-nummer. Johannes har nr. 1 og Edvarda nr. 2.

Sett Aase som fokuspersion i Detaljvinduet:

- Tilknytt Johannes som far: **F4** → **Far-Bio** → **Forelder = 1** → **legg til kildereferanse** → **OK**
- Tilknytt Edvarda som mor: **F4** → **Mor-Bio** → **Forelder = 2** → **legg til kildereferanse** → **OK**

Et alternativ til å trykke F4-tasten er å dobbeltklikke på Far eller Mor under Type øverst i Detaljvinduet.

Så var den familien gjenforenet!

FILSTRUKTUR OG SIKKERHETSKOPI

Du vil sikkert ha kontroll over hvor du lagrer de forskjellige elementene i prosjektet ditt.

Først kan du se på mappene som TMG har laget. (Dersom du benytter Windows og ikke har bestemt en annen plassering):

Høyreklikke **Start** → **Utforsk** → **Disk X** (vanligvis C) → **Programfiler** → **The Master Genealogist**)

Her vil du bl.a. finne disse mappene:

- Backup for sikkerhetskopier
- Pics for bilder og andre vedlegg
- Projects for prosjekter
- Reports for rapporter

Så kan du gå tilbake til TMG og se hva du selv kan kontrollere ved å velge

Fil → **Innstillinger** → **Avansert** under **Gjeldende prosjektinnstillinger**.

Her kan du la innstillingene for filplassering være som de er, eller tilordne andre mapper.

Dersom du har delt harddisken (for eksempel C og D), og systemprogrammene ligger på C, kan det være fornuftig å legge det du produserer på D.

Det finnes kun to typer av databrukere, og kun to typer:

1. De som har opplevd datakrasj
2. De som kommer til å oppleve datakrasj

Av de valgmulighetene som du så på ovenfor, kan det som nevnt være en idé å opprette mapper for noen av disse på D.

Fordi: Dersom det blir nødvendig å formatere partisjonen hvor systemfilene ligger (f. eks. C) vil alle data som ligger der bli borte. Det som er på D vil fortsatt være der.

Imidlertid, etter en datakrasj kan alt på PC'en være borte.

Det er her på sin plass å anbefale **alltid** å ta **sikkerhetskopi** når TMG avsluttes hver gang du har gjort endringer i dine data.

I tillegg anbefales å ta kopi på et eksternt medium (utenfor PC'en). Du velger selv hvor ofte, men dersom ulykken er ute, skal du vite at alt det du har registrert i TMG siden siste sikkerhetskopiering på eksternt medium, er og forblir borte.

Det er beklagelig at jobben må gjøres om igjen. Men ofte er heller ikke dette nok – vil du vite hva som var de siste endringene?

Sikkerhetskopi på for eksempel CD som ligger ved siden av PC'en kan i visse tilfeller ha liten verdi (innbrudd, brann, ...)

Enda en sak:

Du kan benytte CD på samme måte som harddisken. PC'en oppfatter da CD'en som en ekstern harddisk. Denne metoden er rask, men kanskje ikke den beste. Du vil ofte oppleve at en annen PC overhodet ikke gjenkjenner dataene på en slik CD.

Den litt mer omfattende, men sikrere metoden er å **brenne** sikkerhetskopien på CD.

VEDLIKEHOLDSOPPGAVER

En øvelse du bør foreta fra tid til annen, er følgende valg:

Fil → **Vedlikehold** → **Optimer**

Fil → **Vedlikehold** → **Filintegritetsjekk**

Se 2.5.

TIL SLUTT

Da takker vi for "turen" og ønsker deg lykke til videre i ditt slektsforskerarbeide og bruken av TMG.

Forslag/ønsker om tillegg eller endringer i dette heftet er velkomne!

Utarbeidet av Håkon Wahl, Lillestrøm haakwahl@online.no
Supplert av Torleif Haugødegård, Hamar tha@tha.no www.tha.no